

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Controversiae Ecclesiastico-Historicae

Casteel, Gerard

Coloniae Agrippinae, 1734

VD18 10739254

Controversia III. De Natanaële.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68244)

CONTROVERSIA III.

D E

Nathanaële.

Nathanaël, regione pariter & religione Judæus admodum sincerus, adeo intemeratæ vitæ exuit, ut ab ipso Salvatore nostro miro meruerit condecorari encomio, quem JESUS videns venientem ad se dixit de eo. *Ecce verus Israelita in quo dolus non est.* Joan. cap. 1. Ipse verò vicissim de Christo insigne perhibuit testimonium dicens. *Rabbi Tu es Filius Dei, Tu es Rex Israël.* Joan. *ibidem.* Interfuit quoque Nathanaël piscationi Joan. cap. ultimo, quando jussu Christi, à mortuis resuscitati, Apostoli mittentes rete suam in mare, eo integro remanente, attraxerunt ingentem piscium multitudinem, centum scilicet quinquaginta tres, & ad prandendum cum cæteris à Domino invitatus datum sibi panem & piscem similiter cum cæteris Sociis Apostolis discumbens comedit. De hoc Nathanaële inter eruditos, hoc potissimum ævo, disceptatur, an fuerit à Christo inter duodecim Apostolos connumeratus.

Affirmant Rupertus Abbas Tuitiensis, Alphonsus Salmeton, Arias Montanus, est multi alii teste Card. Bellarmino *Lib. de Rom. Pontif.* qui censent Nathanaëlem Israelitam esse eundem illum, qui alias ab Evangeli-

stis Matthæo, Marco & Luca sexto loco inter Apostolos numeratur, Bartholomæus nomine. Horum Authorum sententiam eruditissimus Guilielmus Estius in suis *Annotationibus* sequitur, dicitque valde probabilem, & plus quam verisimilem. Fulcitur eadem his rationibus.

I. Quemadmodum in recensendo duodecim Apostolorum Catalogo apud tres priores memoratos Evangelistas Petro copulatur Andreas frater, & Joanni fratri suo sociatur itidem Jacobus Zebedæi filii: ita Bartholomæus constanter Philippo (hi fratres à Nicolao Lyrano dicuntur) inibi conjungitur, quique apud Joannem citato capite primo in accessu ad Christum pariter conjuncti leguntur. Observandum venit quoque quod Joannes nusquam meminerit Bartholomæi, reliqui Evangelistæ nusquam meminerint Nathanaëlis. Quo simul animadvertunt Sacrarum Litterarum interpretes, quod illæ de omnibus Apostolis, quos Christus eligere dignatus fuit, aliquid tradant factum vel dictum, aut saltem peculiare quid referant, quod ipsi gesserint, dixerint, vel illorum sit character. Sic de Petro, Andrea, Jacobo, Joanne varia habentur. Item de Thoma, Philippo, Juda Thaddæo, Juda Iscariote, Mat-

Matthæo, nec non de Jacobo majore in actis Apostolorum, &c. de Jacobo minore, quod vocatione altero esset posterior, Authore primæ Epistolæ Canonicæ, ut plurimum, saltem veterum & recentiorum est opinio, & qui primus post Petrum in Concilio Hierosolymitano tanquam Loci Episcopus locutus fuit. Act. 15. denique de Simone Cananæo, qui vocatur Zelotes ab insigni fervore, quem in sui Apostolatus officio exhibuit. Ne itaque de Bartholomæo tantum Sacra Scriptura siluisse videatur, ejusque acta pertransiisse; suadet ratio eundem fuisse Nathanaëlem, quem Joannes loc. supra citato perhibet fuisse de Cana Galilææ: ut vel inde intelligi possit, se de eodem loqui, de quo scripserat initio sui Evangelii. Illud quoque non minimum huc facere censeri debet, quod nil in Calendario, Martyrologio, aut Breviario aut apud ullum antiquum hagiographum de Nathanaëlis vita gestis vel morte reperitur: eum tamen citra dubium vir Sanctus fuerit & Christo Domino gratus, cujus utique memoria in benedictione speciali die Festo in Ecclesia Catholica, ad instar aliorum Sanctorum, quorum Scriptura meminit, celebraretur; nisi Festum illud die vigesima Augusti, aut Romæ postridie celebrari dicatur. Posterioribus quidem sæculis de Nathanaële, quibusdam in mentem venit, quod is alio nomine fuerit vocatus Ursinus, qui ab Apostolis fuerit Episcopus Bituricensis constitutus, & post completum prædicationis officium ibidem in pace quieverit, ac die nona Novembris colatur. Sic quondam cultus fuit Ursinus in Sacro Ordine nostro vigore cujusdam Decreti in Capitulo Generali Anno 1513. quod sic habet. *Adscribatur in Martyrologio sic in Loco suo. Bituricis depositio Beatissimi Ursini Episcopi & Confessoris, quem Sacra Evangeliorum Historia commemorans Nathanaëlem cognominat. Hanc laciniam Thesmothetæ illi fœnerati fuerunt ab Authore parum probatæ fidei: mirumque*

quod insertam voluerint Martyrologio Ursuari usitato, præsertim cum in eo, sicut & in Romano legatur, quod Ursinus Romæ ordinatus à Successoribus Apostolorum primus urbi Bituricensi fuerit destinatus Episcopus. De eo pariter Beda, Ado, Petrus Cluniacensis &c. Quod autem Petrus de Natalibus scribit, à plerisque confundi Ursinum Episcopum cum Nathanaële, probari nequit: quoniam ipse etiam illud falsum esse reputet, qui aliàs falsas plerumque fabulas adoptare consueverit. Certum est nullo antiquitatis prælucente suffragio unum eundemque constitui Ursinum & Nathanaëlem. Nec verò proximius est, quod idem Petrus refert, quasi Nathanaël fuerit unus ex septuaginta duobus Christi discipulis: Quia hi multò post vocati sunt Luc. 10. scilicet. *Post hæc designavit Dominus, & alios septuaginta duos discipulos.* Nathanaël autem ab initio prædicationis Christi ab eodem cum Philippo vocatus fuit, cum Christo deinceps mansurus, ut colligitur ex verbis. *Videbitis cælum apertum & Angelos &c.*

II. Ex Evangelista Joanne constat, quod Christus Dominus à mortuis resurgens primis diebus non aliis apparuerit, quam Apostolis. Cum igitur ab eodem Evangelista Nathanaël numeretur inter illos, quibus Christus ad mare Tyberiadis seipsum jam tertio manifestavit; rectè colligitur, quod Nathanaël qui & Bartholomæus, tunc Apostolus fuerit. Sic enim Joannes cap. ult. *Postea se videndum præbuit, rursus Jesus discipulis suis ad mare Tyberiadis, Discipuli verò illi sunt, qui vocabantur Apostoli, veluti primi testes resurrectionis suæ.* Certè commendatio illa egregia Nathanaëlis, ad Christum accedentis, pro designatione ad Apostolatam, non incongruè haberi potest. Qui Christo Magistro suo constanter adhærens, promissionem sibi factam assecutus, majora miracula vidit. Quorum sicut oculus fuit testis; sic perstitit Laudator sedulus.

III. Nulla apparet ratio quare in supple-
do per Sortem Judæ proditoris loco Nathanaël, ab ipso Christo laudatus, eique adeo familiaris, non recenseatur inter Candidatos; nisi quia is à Christo inter duodecim Apostolos jam fuerat electus sub nomine Bartholomæi. Licet autem diversa sint nomina Nathanaël & Bartholomæus; nihilominus una & eadem persona sint. Siquidem Nathanaël fuit ei nomen proprium: Bartholomæus autem patronymicum, more gentis istius perquam familiari. Sic *Joan. 1.* Petrus dicitur Bar-Jonæ. *Act. 1.* Joseph Barsabas. *Act. 4.* Joses Barnabas. *Act. 13.* Elymas Magus Bar-Jesu. *Act. 15.* Judas Barsabas; & quisquis sic à Patris nomine vocatur. Ita Nathanaël Bartholomæus, scilicet Filius Tholomæi appellatur. Fortè etiam fuit nomen illud à quadam sectâ Tholomæorum desumpta, quam inter alias illius sæculi sectas non obscuram fuisse varii Scriptores produnt. Ut hac ratione Bartholomæus idem significet, ac filius, aut discipulus Tholomæorum, cui Nathanaël addictus fuerit.

Negativam sententiam amplectuntur Sanctus Augustinus *tract. 7. in Joan.* Baronius & plerique moderni, quos inter est Tillemontius Presbyter Parisiensis celebratissimus *Com. Hist. Eccles. tom. 1. p. 3.* Pro quibus militat.

I. Christus Salvator noster ideo elegit in Apostolos homines simplices & indoctos, ne prædicatio Evangelii ac mundi conversio humanæ adscriberentur sapientiæ. Id quod Apostolus Paulus *1. Cor. 1.* conceptis verbis expressit. *Perdant sapientiam sapientium & sapientiam prudentium reprobabo. Nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi? Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum, placet Deo per stultitiam prædicationis Salvos facere credentes.* Fuit autem Nathanaël legis peritus, sicut Sanctus Augustinus colligit ex illius ver-

bis. *A Nazareth potest aliquid boni esse* Scribit quippe ex Scriptura Sacra Messiam oriturum non ex Galilæa, in qua erat Nazareth: sed ex Bethlehem, quod Castellum erat in Judæa. Sic autem Magister Doctorum *loc. cit.* discurret. *Hoc neque Andrea dictum, neque Petro, neque Philippo, quod dictum est Nathanaeli. Ecce verè Israëlita, in quo dolus non est. Debat iste primus esse in Apostolatu: & non solum primus non invenitur in Apostolis: sed nec medius, nec ultimus inter duodecim Nathanael. Quæritur causa? probabiliter invenimus. Intelligere debemus Nathanaelem eruditum, & peritum legis fuisse, propterea noluit illum Dominus inter discipulos ponere, quia Idiotas elegit, unde confunderet mundum.*

II. Nathanaël ex Galilæa oriundus erat, teste S. Joanne *cap. ultimo.* S. Bartholomæus verò fuit natione Syrus & ut communis facta opinio, Regis Syriorum ex fratre nepos; solusque ex omnibus Apostolis nobilitate conspicuus. Unde & propter ipsum solum fert, est contentio inter discipulos, quis eorum videretur esse major. Cum enim Christus in cæna Apostolis dixisset, quod unus ex eorum numero ipsum traditurus esset; Apostoli suspicati sunt, quod proditor ille hæc facere vellet, quatenus regnum Israël, quod sperabant Christum carnaliter obtenturum, sibi usurpare cuperet. Et cum nullus inter eos esset, qui ad talem dignitatem aspirare putaretur, nisi solus Bartholomæus, propter nobilitatem regiam, ideo habuerunt eum de hac prodicione suspectum ac quæstionem de majoritate instituerunt. Hæc Damascenus apud cit. Petrum de Natalibus in Catalogo SS. ubi insuper advertit in aliquibus Ecclesiis ideo Evangelium Legi in Festo S. Bartholomæi de hac contentione. Cum itaque Nathanaël fuerit homo Plebejus & de numero eorum quos:

Nec census nec clarum novum avorum
Ovid. de Pont.

Sed

Sed probitas magnos, ingeniumque facit.

Nullam veri speciem obtinere poterit, quod Nathanaël ille idem, qui Bartholomæus dictus, fuit.

III. Quodsi Nathanaël fuisset alio etiam nomine appellatus, hujus utique Scriptura Sacra aliquando meminisset, quemadmodum observamus in aliis binonymis factum. V. G. in S. Matthæo, qui & Levi dictus. In Petro, qui Simon Joannis. In Juda Simone, Thoma, Saulo, Joseph &c. qui alio etiam vocabulo compellantur. Ast Joannes, Nathanaëlem initio & in fine sui Evangelii referens, alio nomine appellatum minime indicat. Neque tres priores Evangelistæ, qui Bartholomæi nomen exprimunt, alio nomine unquam nuncupant. Unde patet Nathanaëlem & Bartholomæum duos distinctos viros fuisse, quorum neuter binonymus fuerit. His rationibus, non omnino inertibus, Authores citati freti suam de Nathanaële opinionem veram esse censent, in quibus tamen alii parum soliditatis deprehendunt, earumque solutionem adferunt.

Ad Primum Respondetur. Cum Joannes Nathanaëlem Doctoris titulo non decoraverit, quo honore non magis virum præclarum privasset, quam Nicodemum; frustra ab aliis Doctor, aut Legisperitus dicitur. Hoc autem ex verbis Nathanaëlis ab Augustino minus rectè colligi sentit Estius *loc. cit.* Eo quod Nathanaël hæc non dixerit tanquam in lege peritus: sed quia vulgò ferebatur apud Judæos è Galilæa nullum exurgere Prophetam; Christum in Bethlehém nasciturum passim credebant omnes. Unde Joan. cap. 7. quidam dicebant. *Nunquid à Galilæa venit Christus? Nonne Scriptura dicit; quia ex Semine David, & de Bethlehém Castello, ubi erat David. Christus venit.* Qui hæc dixerunt non utique fuerunt omnes Legisperiti, ergo inde Nathanaëlis

Legisperitia æquè minus præsumitur. Aliàs enim & Philippus posset inter Legisperitos numerari, qui illi dicebat. *Quem scripsit Moyses in Lege & Propheeta invenimus JESUM.* Præterea, quæ Nathanaëli cum Philippo homine Plebejo, indocto & simplici familiaritas erat, indicio esse potest huic fuisse similem.

Scilicet ingeniis aliqua est concordia junctis

Et servat studiis fœdera quisque suis.
Ovid. 2. Pont. 5.

Quin Nathanaël etiam agebat palam Christi discipulum ac sequacem, quod Doctori minime convenire reputabatur. Atque hinc alii quidam Magistri in Israël clanculo adhærebant Christo. Et quis facile sibi persuadebit Doctorem Legis tale munus exercuisse quale Nathanaël peregit, qui piscatoribus non solum familiarissimus: sed & nocte cum illis iret piscatum? Non legimus certè Nathanaëlem in Synedriis Christi causa vocatis unquam partes ullas egisse: quod de aliis Evangelistæ testantur Doctoribus. Licet etiam Christus non elegerit multos sapientes, fuisset tamen sibi honorificum, si Legisperitum habuisset Judæorum Doctoribus oppositum in numero suorum Apostolorum.

Ad Secundum Respondetur, quod traditio illa de stemmate & Patria Bartholomæi sit veterum Authoritate destituta, adeoque valde incerta. Quare non immeritò oggeritur illud Alani Copi. *Dialog. 4. cap. 19. Quod genus istud probationis; rem dubiam & incertam ex re alia magis impedita confirmare velle?* Ejusdem farinae est, quod ajunt Nathanaëlis apud Treugjensem civitatem depositum; cum Sancti Bartholomæi reliquias legamus translatas ab Ottone III. Benevento Romam, ibidemque requiescere. In Breviario Romano Bartholomæus Galilæus legitur, quidquid aliis aliter visum fuerit.

Ad

Ad Tertium Respondetur, Nathanaëlem nunquam sic vocatum, qui Bartholomæus erat; ob hanc scilicet rationem: quod fortè Apostoli gentibus prædicaturi Evangelium, ne vel nomina offenderent, vitabant quantum poterant Barbariem nominum, & ea, prout opportunum erat, commutabant in formam & terminationem nominum Græcorum aut Latinorum, aut in alia nomina Græcis Latinisque gratiora & usitata. Nulla autem Græca aut Latina nomina desinunt in *El*. Sed Græca plerumque in *O*; Latina in *Us*. Hoc pacto Silas Silvanus est dictus. Cephas, Petrus, & Saul Saulus, deinde Paulus, gratioso apud Romanos vocabulo, & Levi Matthæus, Jacob Jacobus. Igitur simili ratione Nathanaël magis vulgatè Bartholomæus

dictus videtur. Ita Estius; ex quo eadem fœneratus fuit quidam Neoteticus in suis Annalibus Politico-Ecclesiasticis. An hac responsione satisfaciat argumento, judicet Lector, cui haud erit difficile eandem elidere; si observet ex Joannis Harduini dissertatione *de Cepha à Paulo reprehenso*, quod Nathanaël nomen sit Hebraicum vel Syriacum, Græcèque dicatur DEO datos, Latinè à DEO datus. Arbitrium in hac Controversia si deferatur prudenti; nihil certi statuet; gnarus illius, quod Cato dixit. *Nihil stultius esse, quam certa pro incertis, falsa, pro veris habere.*

